

Stapels papieren.

Filantropie na Covid: kwestie van vertrouwen?

Door: Pieter Stemerding

26-01-2023

Goede Doelen

In hoogtijdagen van de Covid crisis hoorde ik verschillende collega's bij fondsen enthousiast zeggen dat zij de eisen aan *grantees* volledig loslieten. Dit in reactie op een situatie waarin alles compleet anders was dan wij ooit hadden meegemaakt of verwacht. Fondsen vertrouwden erop dat de goede doelen 'het goede' zouden doen. Geld werd snel overgemaakt, er werden minimale afspraken gemaakt, de organisaties konden aan de slag. Dit betekende niet dat er geen enkele vorm van controle was, maar die vond vooral achteraf plaats. Het geld was dan al besteed aan een maatschappelijk doel.

Hoewel Covid nog niet verdwenen is heeft het virus ons, in elk geval op dit moment, niet meer zo in zijn greep. Wat hebben we van de twee Covid jaren geleerd? Kunnen we voortaan meer op basis van vertrouwen werken en minder stringent voorschrijven hoe *grantees* de toevertrouwde middelen moeten aanwenden? Dat zou een goede ontwikkeling zijn. De maatschappelijke organisaties kunnen sneller aan de slag, waarbij ze hun innovatie kracht kunnen inzetten op het oplossen van, vaak urgente maatschappelijke vraagstukken. Zeker in een tijd waarin zoveel tegelijkertijd verandert, is het belangrijk om snel en adequaat op maatschappelijke uitdagingen te reageren.

Risicobereidheid

In zijn boek *Filantropie. Terug naar de Tekentafel* bevestigt expert Rien van Gendt het beeld dat fondsen tijdens de hoogtijdagen van de pandemie bereid waren minder restricties te verbinden aan hun donaties. Tegelijkertijd geeft hij aan dat hij ‘de risicobereidheid van fondsen de afgelopen jaren eerder heeft zien afnemen dan toenemen’. Waar staan we nu, aan het begin van 2023? Vergaat het de filantropie als de luchtvaartmaatschappijen, gaat onze sector ook snel weer terug naar de pre-Covid situatie?

Signalen die ik opvang zijn weinig positief. Voor een aanvraag van soms maar enkele tienduizenden euro's moeten stichtingen allerlei informatie overleggen waaronder jaarverslagen, jaarrekeningen, beleidsdocumenten met een uitgebreide *Theory Of Change*, impact strategieën, gedetailleerde budgetten. Daarnaast moeten ze aan allerlei eisen voldoen, waaronder significante co-funding. Dit maakt een aanvraag vooral voor startende stichtingen bijna onmogelijk. Ook leidt dit tot langdurige aanvraagprocessen, tot soms wel een jaar lang. De lol gaat er zo wel af en aanvragers die wat minder bedreven zijn in een dergelijk proces haken af.

Concluderend

Ik ben bang dat wij weinig hebben geleerd van de positieve ervaringen uit de Covid-periode. Het adagium ‘vertrouwen vooraf, controle achteraf’, lijkt weer plaats te hebben gemaakt voor uitvoerige aanvraagprocedures. Vaak complex en daardoor meestal tijdrovend en langdurend. Volgens mij echt een gemiste kans in een tijd die gekenmerkt wordt door veranderingen en disruptie. Om daarop te kunnen inspelen en maatschappelijke resultaten neer te zetten is een bepaalde handelingsvrijheid, op basis van vertrouwen, essentieel. Het zou mooi zijn als fondsen een voorbeeld nemen aan de Postcodeloterij, die eigenlijk al heel lang op deze basis werkt. Het kan toch niet zo zijn dat alleen een pandemie of andere ontwrichtende gebeurtenissen het werken op basis van vertrouwen mogelijk maken?

Over de auteurs

Pieter Stermerding is een echte professional in de filantropie met meer dan twintig jaar internationale ervaring als manager van organisaties, teams en projecten. De expertise van politicoloog Stermerding betreft strategie- en organisatieontwikkeling, management en coaching van professionals en de ontwikkeling, implementatie en evaluatie van programma's en projecten. Van 2007 tot 2017 was hij algemeen directeur van Adessium Foundation, een vermogensfonds dat al jaren een toppositie in de DikkeBlauwe 100 inneemt. Daarvoor was Stermerding hoofd van het internationale veld programma van het Wereld Natuur Fonds in Nederland en programmaspecialist bij de Food and Agriculture Organization van de Verenigde Naties in Rome en bij het United Nations Development Program in New York. Hij is verder bestuurslid bij Alliance Publishing Trust in London, UK.